

ACC. N:R M 6399.1-10.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
Härad: Uppvidinge ö Haudlösa Adress: Turåkra, Kråksmåla.
Socken: Äghuset ö Kråksmåla. Berättat av: Anna Jansson.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1859. i Äghultsockna.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen Berör

Födelsedag och Namnsdag.

vob.!

Sidor 1.-9.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 46399.1.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
 Härad: Uppvidinge ö landsbörd. Adress: Turåkra, ^{nr} Prästnäs.
 Socken: Älgshults Prästnäs. Berättat av: Anna Jansson.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1859. i Älgshults socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Den nu 80-åriga f.d. Lantbrukarhustrun
 Anna Theolinda Jansson, är född den 9/12 1859
 i Krokshult, Älgshults socken, Kraualbergs-
 lään. Hon är av en stilla, gammalreligiös
 natur, trovärdig och intressant i gam-
 mal, svensk, folkkultur. Sv god saga-
 berätterska i icke skämtsamma spörjs-
 mål, men litet fystlåten, så man måste
 ledja henne berättat, ty hon är ej tal-
 frängd. Hennes minne är gott, trots de
 80 åren, och hennes uttåg är fullt trovär-
 di- ga. Hennes adress är Fru Anna Jansson,
 Barkebo, ^{nr} Fröskelås.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M. 399.2.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
 Härad: Uppvidinge ö Klauvords. Adress: Turåkra, "Kråksmåla"
 Socken: Ålgult ö Kråksmåla. Berättat av: Auna Jansson.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1859. i Ålgultsrocker.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1) Man har i våra orter av äldre pirat-
 namnsdagar, men födelседagspirandet i
 stort har ej mera än 30-åriga anor hos
 oss. Nu firar man 40, 50, 60, 70, 80, 90-årsda-
 garna av personers födelse. Och dessa fö-
 delsedagsfester berära lika både män
 och kvinnor. Märkas bör dock, att festligheterna
 bliva allt eftersom festföremålet måk-
 tar bjuda. Det finnes rika bönder i våra
 orter, som kunna bjuda upp till 100-tal
 gäster och där ätes, ryper, spelas och sjung-
 es, hurras och hålles tal för "jubilateu, så
 glädjen" går upp över skorstenarna. Vidare
 härmed längre fram i uppteckningarna.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M 6399.3

Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking,
 Härad: Uppvidinge ö Heudbörd. Adress: Furåkra, Kråksmåla.
 Socken: Ålgö ö Kråksmåla. Berättat av: Sanna Gunnar.
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1859. i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2.) Som redan upptecknats, så är namn-
 dagen av gammalt datum, men födelsedags-
 firandet av nytt datum, när man som först
 började fira namnsdagar kunna vi ex-
 akt uppgiva, men vi veta att dom har 100-å-
 riga aror i våra orter. Dessa namnsdags-
 firanden. Obs! Viktigast är födelsedagsfi-
 randet, men betydligt kom det betyd-
 ligt senare till "Heders" i våra orter. Obs!
 Vi skola nu först stanna inför namnsda-
 gen.

3.) Namnsdagen firades i hemmet med liten upp-
 vaktning av släktingar, endast några av
 de närmaste granarna. Så långt jag be-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6399:4.Landskap: Småland.Upptecknat av: Carl NikiusHärad: Uppvidinge ö Kaudbörd.Adress: Furåkra, "Kräkstuvå.Socken: Älgkull, ö Kräkstuvå.Berättat av: Anna Jansson.Uppteckningsår: 1940.Född år 1859. i Älgkullsmocheu.

rätterskan minnes tillbaka, så trakterades⁽³⁾ de besökande gästerna med kaffe och dopp, var det en mansperson, som firade namnsdag, så fick ej han jack, saknas till de manliga gästernas kaffe och quensch till de kvinnliga. Men både jag och sagoberätterskan m. f. hava hört att innan kaffe var i bruk, så trakterades namnsdagsgästerna hos oss med var sin väldigt stora "Ostsmörgås." Männen finga "ett par supar till sin smörgås; men kvinnorna finga var sitt glas" (i mycket gammal tid fämlare) med varmt Håningbrännvin. (Brännvin) i vilket man löst mycket kamung. Os!

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 6399:5

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking

Härad: Uppvidinge ö landsbörd.

Adress: Furåkra, ¹² Kråksmåla.

Socken: Ålgåll, ö Kråksmåla.

Berättat av: Anna Jansson.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1859 i Ålgållssocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

För yngre släkter borde vara nödigt (4.)
säga att "Tomlare" var en liten bägare av
benn, men hos förmåga bänder av silver.
Vidare förde de kvinnliga gästerna i aldrig till
till namnsdagspöremålet "Namnsdagshuketter
och namnsdagskransar och stora blanksku-
rade kopparflaskor fyllda med "Vibergröt"
som av äldre varit och är småländingar-
nas nationalrätt. Så åt man "Vibergröt"
och skåmbade, men ingen fick äta, som
ej först "Rimnade för gröten". Obs! Några "gröt-
rim från fädernas tidevaru följes. "Min far
hade en vit mår med svart grinna, nu så
har jag för gröten min rimmat." Var det en

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M 6399:6.Landskap: Småland.Upptecknat av: Carl Veking,Härad: Uppvidinge & Kånslöv.Adress: Furåkra "Kråksmåla.Socken: Älgkull & Kråksmåla.Berättat av: Anna Jansson.Uppteckningsår: 1940.Född år 1857. i Älgkull socken.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ring, giftasvuxenlös, som rimmade och där
 fanns giftasvurna söner i familjen så rim-
 made han. "Senna gröt är kokt i gryta & ej
 en stobbe, Gå låt mig få en ä N:s pojkar te
 gobbe!" Eller, "Senna gröt är vit, därför stic-
 ker jag dit!" Vidare, "Senna gröt är kokt av gryta
 och ej av bönsö, Gå välsigne & er beläne!" Egen
 upplevelse från ett kristningsöl, där vi rimma-
 de till gröten. En rik pojke, men dumhög-
 färdig hade händelsevis blivit min bror-
 granne. Han rimmade, "Jag sitter bredvid
 ett nöt och äter gröt." Mitt rim följde språk
 "Jag sitter bredvid ett få och äter så med."
 Den stormadige vart stukade. Obs! Att man

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M6399:7.

Landskap: Småland.

Upptecknat av:

Carl Vikberg

Härad:

Uppvidlinge ö Kaulbois.

Adress:

Furåkra "Kråksmåla"

Socken:

Ålgöult & Kråksmåla.

Berättat av:

Anna Jansson.

Uppteckningsår:

1940.

Född år

1859.

i

Ålgöultsocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4) klädde ut sig på födelse eller namnsda-
gar och på detta sätt gick omkring i festfö-
remålens hem är okänt hos oss. Men att unga
älsvärda, flickor kunde på natten före
namnsdagen få anonyma gåvor av poj-
kar, som "hade gott äga" till henne, det har
hänt och händer ännu hos oss. Se små, väl
igenläckade paketet fästes helst vid dörs-
handtaget, så man ej skulle misstänka att be-
dom varve. Sagoberätterskan antalade att
hon på detta sätt fått en "Halspydnad,"
ett litet silverkors med vidhängande silver-
kedja, så följde på en papperslapp skivet sen
uppmärningen, "Pär ditt kors med filmad."

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M6399-8.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Viking

Härad: Ekevidinge & Haudmöds.

Adress: Turåkra, Kräksmåla.

Socken: Älgkult & Kräksmåla.

Berättat av: Anna Jansson.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1859 i Älgkultsocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vidare hade samma sagoberätterska (7) vid ett annat namnsdagstillfälle fått en liten medaljong av silver med vidhängande kedja. Inuti medaljongen låg på ett papper skrivet ordet, "Höjert jag dig giver och trogen dig förblives." Sådana gåvor får unga flickor ännu till namnsdagar, men av lätt förspiliga skäl, så kan jag ej "köra på dem om att få närmare bekthskap därom. Men så mycket vet vi, att det är ej exakt fästmannen, som till sin flicka på detta hemliga sätt överlämnar sin namnsdagsgåva, utan en yngling, som tänker giva sig till-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6399:9.
Landskap: Småland. Upptecknat av: Carl Viking
Härad: Uppvidinge ö Kånbörds. Adress: Turåkra, 2° Kråksmåla.
Socken: Ålgö ö Kråksmåla. Berättat av: Anna Gunnar.
Uppteckningsår: 1940. Född år 1859. i Ålgö socken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

känna, att flickan kan i hvarn hoppas
få en tillbedjare. Se gamle sade att när en
yngling så uppvakade en flicka, "Si kan kän-
ner sej före."

5.) Obs! Hur utklädelsen såg ut veta vi ej, då
den inset förekommit hos oss.

6. Vid namnsdagar brukade emellertid brukas
man ej sjunga någon särskild sångläm-
nad för dagen, men vid födelsedagar, så
sjunges lämpliga sånger, och skall jagi
not. & uppteckna om födelsedagsfirande
och då även sångarna och melodien (sop-
ranstämman) i vanlig notskrift.

7.) Vi veta ej att man klädd ut kalmgubbar

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

46399-10.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Fikins,

Härad: Uppvidinge ö Handboöds: Adress: Furåkra, 2° Kråksmåla.

Socken: Ålgult ö Kråksmåla. Berättat av: Anna Jansson.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1859 i Ålgultssocken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

varken till namnsdagar eller födelsedagar.⁹
8.) Vi kunna således ej i det minsta ens meddela
därav.

9.) Vi brukade ej göra namnsdagsgrau eller
namnsdagstäng, men vid födelsedagars
firande reses ofta över förstugobran eller
om veranda förkammer utanför veran-
dan s.k. "Trepport av granis och i portens
valv hänges en "Transporang" med ljus uti.
"Transporangen" är en kortang av papp i blå
och gul färg, så är det skurna baksäver i
papp en; så när ljuset i Transporangen brin-
ner, så läses: Lycka på Ter söndagen den 14/3
1940! Vidare för berättning i vol. 9.

Skriv endast på denna sida!